אילימא כדקתני. דאמר השנה למה לי למימר פשיטא כיון דאמר השנה משמע (ה) השנה זו קאמר ועיבורה נמי בכלל הוי: **ולא אית כאן עיבור.** ולא ליתסר בעיבורה קא משמע לן: היה עומד בשנה של יובל והיה אומר קונס יין שאיני טועם יובל מהו: **שנה חמשים כלפני חמשים.** ומוסר (כ) נמי בשנת חמשים דאיכו לא קאסר עילויה אלא לאחר חמשים או בשנת חמשים נמי אסור דבשנת חמשים מתחיל יובל הבא: **ואי אסה מונה שנה חמשים ואחת** (ג). שלא תתחיל למנות ז' שנים של שמיטה הבאה בשנת היובל עצמה שלא תהא מונה אחת לשנת נ' ולשנה הבאה אחריה שנת נ"א שניה אלא לשנת חמשים ואחת תהא מונה אחת ושנת נ' עצמה נמנית ליובל שעבר שאין עולה למנין שבוע הבא כדאמרינן: **יובל עולה למנין שבוע.** דשנת חמשים עולה לכאן ולכאן: **אמרו לו וכו'.** אם כן שנת יובל עולה למנין שבוע אינו אלא חמשה בשבוע ולאשון של יובל שהשנה שהיא ראשונה שהיא יובל אסור לזרוע בה והשביעית נמי אסורה שהיא שמיטה ואינה אלא חמשה לזריעה: **אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר ועשת את התבואה לשלש השנים.** שנה שלשית ושנה שביעית ושמינית עד קצירתה ואי [נמי] אמרת (ד) אין יובל עולה למנין שבוע הרי כאן ארבעה שנים שצריכה לעשות לארבע שנים כילד שנת מ"ח היא שלשית ותבואה שלה צריכה לשלשית עצמה ולשנת ארבעים ותשע שהיא שמיטה ולשנת חמשים שהוא יובל ולשנת חמשים ואחת עד הקציר הרי ארבע שנים. והאי פירכא לדברי הכל היא לדברי יהודה נמי איכא למיפרך דאע"ג דאמר יובל עולה למנין מכל מקום אסור הוא לזריעה והוו נמי ארבע שנים: **אלא.** לדברי הכל ליכא לאוקמי להאי קרא אלא בשאר שני שבוע בשש השמיטות ולא בשמיטה שביעית של יובל ולא קשיא כלל לא לדידי ולא לרבנן לדידי נמי דפרכת לי שש שנים מוקמינן ליה לקרא בשאר שני שבוע בשאר שמיטין ולא בשמיטה לאשונה הסמוכה ליובל: **מתני'** (ו) **אמר קונס יין שאיני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע.** לדברי הכל: **עד שיהא אסור עד שילא.** דמשמע דאמר עד שילא כל הפסח: **עד פני פסח.** משמע עד שיגיע ומשמע עד שילא: **עד שיגיע.** דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא דנהי דאיכא למימר דעד פני עד רגע אחד שלפני סוף יום האחרון של פסח קאמר לא אמרינן דלא מחית איניש נפשיה לספיקא דיום שני ושלישי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר: **רבי יוסי אומר עד שילא.** דסבירא ליה דמחית איניש נפשיה לספיקא: (ז) **עד הקציר עד הכניר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע. זה הכלל כל שומנו קבוע.** כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שילא דכיון דידע זמן המשך איסורו אוסר עצמו בו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר וכניר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה: **גמ' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'.** כדפרשינן במתניתין: (ח) **שאי כהי בגוים.** משאי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת: **כולן אסורות.** דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר. אלמא מחית איניש נפשיה לספיקא: **כולן מותרות.** דלא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן **דולמי גדולה שבגדולות קאמר: מוחלפת השיטה.** כאן החליפו שיטתן: **והתניא.** בגיחותא: **ולענין הלכה** כיון דמסכינן להו וקיימא לן [פנהדרין מז:] דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן בתוספתא אמור עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ותא"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא מיפוך דבמתני' לאו במעייל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

עד

שבט (ט) פשיטא דהשנה עד רלש השנה משמע: **ושמע מינה שנה בהשנה.** דאי דיניה כשנה אחת לא מתסר בעבורה אלא בשנים עשר חדש כרוב שנים: **מהו דתימא הלך אחר רוב שנים.** דלית בהן עבור וימא דאע"ג דאמר השנה לא ליתסר אלא כרוב שנים קמ"ל: **ולענין הלכה** כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא דיום כיום אחד דמי ואסור מעת לעת: **איבעיא להו אמר קונס יין שאני טועם יובל מאי.** לאו דקאמר כהדין ליתנא דהא כיון דלא אפשיטא בעיין דלעיל כי אמר יובל כיובל אחד דיניה ולא שייך למבעיא אי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים אלא הכא באומר יובל זה עסקינן ולא דק בלישניה משום דעיקר בעיין ליתא אלא אי שנת חמשים כלפני חמשים שאינה כלל לחשבון יובל הבא שאין עושין שמיטה עד חמשים ושבע הילכך נודר דקאי באמצע יובל ואמר יובל זה מיתסר בה או כלאחר חמשים שאותה שנה עולה לחשבון שמיטה שלאחר חמשים ונודר מותר בה שאין שנת חמשים מכלל יובל שעבר: **ולא שנת חמשים ואחת.** שאין שנת חמשים נמנית לענין שמיטה עד שתהא נמנית בשנת חמשים של יובל שעבר ושנה אחת של שמיטה שאחר אותו יובל: **הרי הוא אומר שש שנים תזרע וכו'.** דמשמע דלעולם קודם איסור שביעית מותר לזרוע שש שנים ולדבריך בשמיטה שלאחר היובל אינו מותר אלא חמש שנים שהרי היובל אסור לזריעה וכשיגיעו שש שנים תהא שנה שלשית שנת השמיטה: **לדבריכם.** דסבירא לכו דקרא בכולהו שנים משמע הרי הוא אומר ועשת התבואה לשלש השנים ועל כרחין ליכא לאוקמיה בשמיטה של שנת מ"ט שהרי זרע של מ"ח צריך שיספיק מ"ח ומ"ט וז' וז"א עד הקציר של נ"א אלא איכא לאוקמיה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מלפניו וכבי האי גונא סגי בשלש שנים שהזרע של שלשית יספיק לשלשית ולשביעית ולשמינית עד הקציר: **דילי נמי.** האי קרא דשש שנים תזרע דקא מקשיתו לי מיניה איכא לאוקמה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מאחריו: **מתני'** (ד) **עד הפסח אסור עד שיגיע.** לשון בני אדם משמע עד ולא עד בכלל: **עד שיהא אסור עד שילא.** דמשמע עד שיהא כולו: **עד פני הפסח ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע.** דסבירא ליה לרבי מאיר נפשיה לספיקא: (ה) **עד הקציר עד הכניר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע. זה הכלל כל שומנו קבוע.** כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שילא דכיון דידע זמן המשך איסורו אוסר עצמו בו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר וכניר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה: **גמ' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'.** כדפרשינן במתניתין: (ו) **שאי כהי בגוים.** משאי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת: **כולן אסורות.** דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר. אלמא מחית איניש נפשיה לספיקא: **כולן מותרות.** דלא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן **דולמי גדולה שבגדולות קאמר: מוחלפת השיטה.** כאן החליפו שיטתן: **והתניא.** בגיחותא: **ולענין הלכה** כיון דמסכינן להו וקיימא לן [פנהדרין מז:] דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן בתוספתא אמור עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ותא"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא מיפוך דבמתני' לאו במעייל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

אילימא כדקתני למה לי למימרא אלא לאו
[א]דאמר שנה אלמא שנה כהשנה דמי ויום
נמי כהיום דיניה לא לעולם דאמר השנה
ומהו דתימא הלך אחר רוב השנים ולא אית
בהו עיבור קא משמע לן איבעיא להו אמר
יין שאני טועם יובל מאי שנת חמשים
כלפני חמשים או כלאחר חמשים [ב]ת"ש
[ג]דתניא פלוגתא דרבי יהודה ורבנן [ד]וקדשתם
את שנת החמשים שנה שנת החמשים אתה
מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת
מכאן אמרו [1]יובל אינו עולה למנין שבוע
רבי יהודה אומר יובל עולה למנין שבוע
אמרו לו לרבי יהודה הרי הוא אומר [2]שש
שנים תזרע שדך ואין כאן אלא חמש אמר
להם לדבריכם הרי הוא אומר [3]ועשת את
התבואה לשלש השנים הרי כאן
ארבע אלא איכא לאוקמה בשאר שני
שבוע דילי נמי איכא לאוקמה בשאר שני
שבוע: עד הפסח אסור כו': למימרא
[ה]דרבי מאיר סבר כו': [6]לא מעייל איניש נפשיה
לספיקא

[ו] **מתני' אמר קונס יין שאיני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע.** לדברי הכל: **עד שיהא אסור עד שילא.** דמשמע דאמר עד שילא כל הפסח: **עד פני פסח.** משמע עד שיגיע ומשמע עד שילא: **עד שיגיע.** דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא

[ז] **עד הקציר עד הכניר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע. זה הכלל כל שומנו קבוע.** כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שילא דכיון דידע זמן המשך איסורו אוסר עצמו בו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר וכניר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה: **גמ' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'.** דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר. אלמא מחית איניש נפשיה לספיקא: **כולן מותרות.** דלא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן **דולמי גדולה שבגדולות קאמר: מוחלפת השיטה.** כאן החליפו שיטתן: **והתניא.** בגיחותא: **ולענין הלכה** כיון דמסכינן להו וקיימא לן [פנהדרין מז:] דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן בתוספתא אמור עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ותא"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא מיפוך דבמתני' לאו במעייל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

הגה עליו: מ"ש. מפלוגתא דר' יהודה ורבנן דתניא שנת חמשים ואחת מכאן שאין שנת חמשים נמנית במנין שמיטה שאם היה נמנה א"כ היא אחת למנין שמיטה א"כ אם ש"ק שנת חמשים כלפני שהרי אינו נמנה לאחריו ובשמיטה הסמוכה ליובל (ואין כאן) אלא חמש. כגון בשנת ראשון שסמוך ליובל אחריו כשיגיע ה' שנים עם שנת היובל יהיה שמיטה ויובל אסור בזריעה ומשמע להו דקרא מיירי בכל השמיטות אף בשמיטה הסמוכה ליובל: לדבריכם. שאתם סברים להעמיד המקרא אף בשמיטה הסמוכה ליובל הרי אמר ועשת את התבואה לשלש השנים ומיירי בכל שמיטה ושמיטה שהיא שלשית מספקת לעצמה לשביעית ולשמינית עד אחר קציר וכאן אדרבא בשמיטה הסמוכה ליובל לפניה בשביעית ויובל אסורין בזריעה ועוד שהרי שאחר היובל ושנה שלשית הרי כאן ארבע: אלא כו'. ולא בכל שמיטות מיירי כלומר מה שמקשין לי מקרא דשש שנים איכא לאוקומי בשאר שני שבוע שבאמצע היובל: למימרא [דרבי מאיר כו'] כדפרישית במתניתין:

תורה אור השלם

1. וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקָרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ: ויקרא כה י
2. שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: ויקרא כה ג
3. וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: ויקרא כה כא

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה אלימא וכו' משמע דהשנה זו: (כ) ד"ה שנת חמשים וכו' ומותר בשנת כל"ל ומיהת נמי נמתקן: (ג) ד"ה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. נ"כ עיין מה שפי' רש"י בגלש השנה דף ט: (ד) ד"ה אמר להם וכו' ואי נמי אמרת יובל אינו עולה למנין שבוע כל"ל:

גליון הש"ס

גמ' דר"מ סבר לא מעייל. עיין לעיל דף יח ע"ב: בהר"ן ד"ה אסור בה. **פשיטא** דהשנה. ע' רד"ק ירמיה כח יז:

תוספות

הלך אחר רוב שנים. ולא אית בהו עיבור וכשנדר בשנו ונאסר בחדש העיבור יהיה מותר בחדש אחד לפני ראש השנה קמ"ל דמולה עד סופה נקראת שנה: יין שאני טועם יובל. ה"ה דמצי למימני כי אמר היובל ומיירי [שנומד] בחמצע היובל בשנה ומיתסר עד סוף היובל ומיבעיא כשהגיע שנת היובל כלפני חמשים ומיתסר או כלאחר ושרי אי נמי לפי' שני דפרישית במתני' עומד בשנת יובל עצמו מיבעי ליה אם נאסר בה דאי כלפני חמשים ולא נתכוון לאסור אלא בחמשים

עין משפט נר מצוה

סז א מיי' פ"י מהל' נדרים הל' ד סמג לאוין רמב עוש"ע יו"ד סי' רכ סעי' ע ו:
סח ב מיי' שם הל"ה:
יז ג מיי' פ"י מהל' שמיטה ויובל הל"ז:

פירוש הרא"ש

דמה לי דמיתר. פשיטא דחדש העיבור הוא בכלל השנה דבין בשנויה ובין מעוברת קרויה שנה: **אלא** דאו דאתר שנה. ותגב אורמיה קא משמע לן דשנה כהשנה ואינו אסור אלא עד תשלום השנה דאי הוי כמו שנה אחת כיון דנאסר עד תון שנה אחרת בזמן הזה מאי נפקא מינה בעבורה: **מהו דתימא** הלך אחר רוב השנים. ולא היה בדעתו אלא עד תשלום (ו) אלול: יובל מאי. אם אמר יובל זה מותר בשנת היובל או לא: **תא שמע.** דפלוגתא דר' יהודה ורבנן היא: שנת חמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחר. כלומר שנת חמשים אתה מונה לתשלום יובל שעבר ואי אתה מונה אותה להיות אחד ליובל הבא שתהא נקראת תחילת שנת השמיטה הבא: ורבי יהודה סבר דיובל היא תחלת שביעית הבאה. הלכך לרבנן אסור בשנת היובל ולר' יהודה מותר: ואין כאן אלא חמש. בשמיטה ראשונה של יובל: **אמר להם לדבריכם.** דבעיתו לפרושי דשבע שנים בכל השמיטות איירי ואמטו להכי אקשיתו לי מקצי נמי לדידכו ועשת את התבואה לשלש השנים דלא מצינו לאוקומי בכל השנים דשנה שלפני היובל צריכה לעשות לארבע השנים לעצמה ושנה שביעית ושנת היובל ושנה שלאחר היובל עד הקציר: מתני' עד הפסח אסור עד שיגיע. דבפיפא שייך למתני אסור נקטו בריש נמי אסור: **עד שיהא אסור עד שיצא.** דמשמע כל זמן שהוא הוה: **עד פני הפסח.** יש בהמשמעות זה שלשה עניינים איכא למימר עד פני פני יומים הראשונים דהייטו עד שיגיע ואיכא למימר עד פני יומים האחרונים ויהיה מותר בימים האחרונים ואיכא למימר עד פני פסח והייטו עד שילא וקאמר רבי מאיר עד שיגיע ולא מעייל איניש נפשיה:

עד קמי פסחא משמע ורבי יוסי סבר עד דמתפני פסחא משמע ולפוס ההיא סוגיא מתניתין דקיימא קיימא ורבי יוסי סבר עד שיגיע אפילו הכי כיון דהך סוגיא איתמרא בסוגיא דנדרים משמע דאיכא למסמך עילויה טפי מההיא סוגיא דהתם דלאו בדוכתא איתמר ועוד דהא תניא כי הך סוגיא והוא דעת הרב רבינו משה בר מיימון זכרונו לברכה. אבל הרב רבינו משה בר נחמן זכרונו לברכה פסק כסוגיא דהתם דלא תיפוך דרבי יוסי אמר בעד פני אמור עד שיצא ונקטינן כותיה: ירושלמי [ח] קבע זמן למשתה בנו ואמר קונם יין שאני טועם עד שיהא משתה בני כמי שזמנו קבוע או מאחר שיכול לדחותו כמי שאין זמנו קבוע ולא אפשיטא [ט] ולאומרא: **מתני' עד הקיץ עד שיהא הקיץ עד שיתחילו העם להכנים בכלכלות.** קיץ זמן לקיטת פירות תאנים וקרי ליה קיץ לפי שקוצין אותן ביד וקתני דכיון דאמר עד הקיץ או עד שיהא עד שיתחילו העם להכניס בכלכלות ולא יותר לפי שאין זמנן קבוע: **עד שיקפלו המקצועות.** הסכינים שהם מיוחדים לחתוך התאנים כשעושים מהן עיגולין נקראין מקצועות והכי אשכחן דקרי קרא לסכיני מקצועות דכתיב (ישעיה מד) יעשהו במקצועות ואף העיגולין עצמן נקראים כן על שמן: **גמ' כלכלה של תאנים.** שלפי שהן נקצות ביד לקיטתן קרויה קיץ. ולא כלכלה של ענבים משום דלא מקצצן בידא אלא על ידי סכין והכא אתיכא מקרא: **ענבים כי מירדדן מקצצן בידא.** כשיבשו עוקצי הענבים אף הם נקצצין ביד מקרו: מוותרות

לספיקא ורבי יוסי סבר [מ]מעייל אינישׁ נפשיה לספיקא ורמינהי [נ]מי שיש לו שתי ביתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות אם גדולה שבקטנות ואם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות כולן אסורות [פ] דברי ר"מ חוץ מן הקטנה שבקטנות רבי יוסי אומר [א]כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות אמר רבי חנינא בר אבדימי אמר רב מוחלפת השיטה והתניא [ב]זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד [ד]לפני ר"מ אומר עד שיצא ורבי יוסי אומר עד שיגיע: **מתני'** [ה]עד הקציר עד הבציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד שיגיע אסור עד שיגיע אמר עד שיהא אסור עד שיצא [ו]וכל שאין זמנו קבוע בין אמר עד שיהא בין אמר עד שיגיע אינו אסור אלא עד שיגיע [ז]עד הקיץ עד שיהא הקיץ עד שיתחילו העם להכנים בכלכלות [ח]עד שיעבור הקיץ עד שיקפילו המקצועות: **גמ'** [ט]תנא כלכלה שאמרו כלכלה של תאנים ולא כלכלה של ענבים תניא [י]הנודר מפירות הקיץ אין אסור אלא בתאנים רשב"ג אומר ענבים בכלל תאנים מאי טעמא דתנא קמא קסבר תאנים מיקצצן בידא ענבים לא מיקצצן בידא רשב"ג סבר ענבים נמי כי מירדדן מיקצצן בידא: עד שיעבור הקיץ עד שיכפלו המקצועות: תנא עד שיכפילו רוב המקצועות תנא

לספיקא דכיון דאיכא לספוקי אי משמע עד שיצא או עד שיגיע ודאי בדליכא ספיקא הרהר בדעתו בשעת הנדר דהיינו עד שיגיע: **ורבי יוסי אומר עד שיצא.** דסבר מעייל אינישׁ נפשיה לספיקא דאיכא לספוקי שמא עד שיצא קאמר: **גמ'** [ו]**למימרא דרבי מאיר וכו'.** כדפריסת: **שתי ביתי בנות.** משתי נשים שנשא זו אחר זו וכל אחת ילדה שתי בנות: **כולן אסורות חוץ וכו' דברי רבי מאיר.** דקסבר רבי מאיר מעייל אינישׁ לספיקא דלא איזהר אדרום בשעת קידושין דלא ליתי לידי קלקול והואיל דלא ידעינן הי מינייהו קידש כולן אסורות: **חוץ מן הקטנה שבקטנות.** דלדברי הכל ליתי לה אם גדולה: **רבי יוסי אומר כולן מותרות וכו'.** דקסבר לא מעייל אינישׁ נפשיה לספיקא: **מוחלפת השיטה.** כלומר אפיך מתניתין דנדרים ואימא לרבי מאיר מעייל אינישׁ כו' (ב): **והתניא.** בגימוחא דמוחלפת: **זה הכלל כל שזמנו קבוע.** כגון רגלים: **עד שיגיע.** דקסבר מעייל אינישׁ נפשיה לספיקא: **מתני' אמר קונם שאיני טועם יין עד** (ג) **הבציר.** של ענבים: **עד המסיק.** לקיטה של זיתים: **וכל שאין זמנו קבוע.** כגון קציר ובציר דזמנין הוו בחריפי וזמנין הוו באפלי: **עד הקיץ.** עד שעת לקיטת תאנים או שאמר עד שיהא הקיץ שניהם משמע דאינו אסור אלא עד שיתחיל העם להכניס תאנים בכלכלות וזהו בתחילת הקיץ: **אמר עד שיעבור הקיץ אסור עד שיוכפלו המקצועות.** עד שמכפילין הסכינים שקצצו בהן התאנים ומצניעין אותן כמו מקפלין את הכלים (שבת דף קיג.). ענין אחר שיקפלו (ד) עד שמורך אותן בקופיץ ועושין אותן שירטי"ם כמו ליטרא קציעות. ולשון יכפילו על שם שמניחין

זו על זו ותרוייהו שיעבור ויקפילו משמע בסוף הקיץ: **גמ' ולא כלכלה של ענבים.** משמע אף על פי שהבציר הוי סמוך לאלתר לקיץ לא אמרינן שזה נתכוון לכלכלה של ענבים אלא ודאי אינו אסור אלא עד תאנים: **ענבים בכלל תאנים.** ואסור עד כלכלה של ענבים: ענבים לא מקצצו ביד אלא בסכין ולא דמו כלל לתאנים הלכך לא הוו בכלל תאנים: **ענבים נמי כי מירדדן.** כשמתבשלין יפה יפה שנושרין ענבים מן האשכול מקצצו נמי בידא כתאנים הלכך הוו בכלל תאנים: [ו]**תנא הוקפלו רוב המקצועות.** אותן תאנים שנשתיירו בשדות ובאילנות: מוותרות

יח א מיי' פ"ט מהל' מישות הל' ט סמג עשין יח טוש"ע אה"ע סי' לו סעי' ח:
יט ב ג מיי' פ"י מהל' נדרים הל' ז ח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכ סעי' יב:
כ ד מיי' שם הל' ט טוש"ע יו"ד סי' רכ סעי' יח:
כא ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
כב ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' טז:
כג ז מיי' פ"ט שם הלכה יג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' רח סעי' כד:

תוספות

ורמינהו מי שיש לו שתי ביתי בנות משתי נשים. מכל אשה שתי בנות קטנה וגדולה משנה היא בקידושין פרק האומר (דף סד:) דסבר רבי מאיר דממית אינש נפשיה לספיקא ואמא קרי לה לגדולה קטנה שבגדולות ורבי יוסי אמר וכו' ולא מעייל אינש נפשיה לספיקא וגדולה דקאמר גדולה ממש: מוחלפת השיטה. דאיפוך מתני' דר"מ לרבי יוסי ודרבי יוסי לרר"מ: והתניא. בגימוחא ולמאי דמסיק התם אבי בלישנא פליגי ואין צריך לומר מוחלפת השיטה: עד הבציר אינו אסור אלא עד שיגיע. וה"ה נמי אם אמר עד שיהא כיון דאין זמנו קבוע כדמפרש ואזיל: זה הכלל כל שזמנו קבוע כו'. כמו בציר אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע לבד בפ"ג בקידושין (דף סד:) י"מ דקציר ובציר הוי זמנו קבוע ואין זמנו [קבוע] כגון דאמר עד שילך פלוני למקום פלוני שאינו יודע כמה יאחר ול"ג דהא אמר עד שיהא הקיץ עד שיתחילו לחת בכלכלות אלמא אינו אסור עד שיגיע ואין זמנו קבוע תפסינן ליה: קיץ. על שם שקוצצים התאנים. שלו תאנים נקרא קיץ על שם שנקצצת ביד.

וענבים שנקצצין בסכין נקרא בציר: ענבים נמי כי מירדדן. פירוש כשנתיבשו נקצצות ביד [ל"א] מיזרדן כמו חבילי זרדין: עד שיקפלו רוב המקצועות. סכיני שקוצצין בהם עיגולי תאנים והעיגולים עצמן נקראין קציעות:

קצוב הלכך בכל ענין עד שיתחיל קאמר והרב רבי אליעזר ממיץ דקדק מדקתני גבי קיץ עד שיהא וגבי קציר ובציר ומסיק לא קתני עד שיהא אלמא דוקא קתני עד שיגיע וכמו פסח ואי אמר עד שיהא עד דדרסום בעיגול קציעות ויש מפרשים מקצועות הייני מחצלאות שמיבשין עליהם התאנים בשדה ולאחר שמכניסין התאנים מקפלין המחצלאות לשמרם: הכל לפי מקום בדרו. ואם רוב תבואות המקום שעורים עד קציר שעורים ועד קאמר אם היה בהר ואם היה בבקעה גם בזה הולך אחר מקום גדרו: גמ' למימרא דר"מ סבר לא מעייל אינישׁ נפשיה לספיקא. כדפרשינן במתני' דבהא פליגי: מי שיש לו שתי בתי בנות. משנה היא בקידושין בפרק האומר (דף סד:) כגון שנשא שתי נשים זו אחר זו והיה לו בנות משתיהן וכולן קטנות וידעו לקדשן: ואיני יודע. לא בברתי כוותי: כולן אסורות. אף ממעטות שבכתות דמעייל אינישׁ נפשיה לספיקא ורבי יוסי סבר שאין דעתו אלא דבר המצורר שאין להסתפק: והתניא. שהגליפו משנתינו ומתני' דקידושין דוקא: ולא בלבד של ענבים. לקיטתן לא מיקרי קיץ לגשון בן גמליאל סבר ענבים נמי כי מירדדן מיקצצן בידא. כשהם מבושלין עומדין לירדות מחיבורן כמו הרוחה תלות דנש: לישנא אחרינא מיזרדן. נתיבשו הזמורות נוחות ליקלן כדתנן בשבת חבילי קש וחבילי זרדין:

מוסף רש"י

מי שיש לו שתי כתי בנות משתי נשים. שנשא שניה לאחר מיתת הראשונה (קדושין סד:). גדולה שבגדולות. בנות הראשונה (שם נא: סד:). שבקטנות. בנות השניה (שם ושם). ואם קטנה שבגדולות. בספק זה, ולגבי בנות שניה מקרי טולהו בנות גדולות (שם נא:). כולן אסורות. לאחריהם עד שיתן בו ואפילו אחמעית שבקטעות. דלגבי קטעות אותה הכת גדולה היא (שם). כולן מותרות. דלא מחית אינש למימר מילתא דליתי ביה לידי שאילה לחכמים, וכי אמר גדולה, גדולה שבגדולות קאמר (שם). מוחלפת השיטה. הך דנדרים (שם) התנא אסיקרן טעה בחתם מהן והחליף שיטתו (פסחים נח.). והתניא. בגימוחא, זה הכלל כל שזמנו קבוע. מספר ימי משך זמנו קבועים, כגון פסח ויו"ט למעוטי קיץ וקציר ובציר, דאם אמר עד פני או אפילו עד שיהא, אינו אסור אלא עד שיגיע, דכיון דאין משך זמנו קבוע, שזה ממהר לבלות קימו וקצירו וזה מאחר, לא נתכוון זה אלא לתחילתו, משתחילו העם לקצור (קדושין סד:), אינו אסור אלא עד שיגיע. אפילו בעד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע, והוא שסמך לה זה הכלל כל שזמנו קבוע. ר"ל כמה הוא נמשך עד שיהא אסור עד שיגא וכל שאין זמנו קבוע. ר"ל כגון קיץ וקציר ובציר ומסיק שאין זמנם שוה ואיכא חרפי ואפלי, וכן פעמים רוב תבואות נמשך הרבה, אפילו אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע (מאירי בשם).

(א) גמ' כולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות דברי ר' מאיר ר' יוסי אומר כל"ל: **(ב)** רש"י ד"ה מוחלפת וכו' לר' מאיר מעייל אינישׁ וכו' ולר' יוסי לא מעייל אינישׁ כו': **(ג)** ד"ה אמר קונם שאיני טועם יין עד הקציר של חטים ושעורים על הבציר של ענבים: **(ד)** ד"ה אמר עד וכו' עניין אחר שיקפילו עד שהוזרין התאנים בקציעות ועושין אותן שירטי"ט כמו ליטרא קציעות ולשון יקפילו על שם שמניחין אותן זו על זו ותרוייהו יכפילו ויקפילו שיעבור הקיץ משמע בסוף הקיץ כל"ל:

גליון הש"ס

בהר"ן ירושלמי קבע ובו' ולחומרא. עיין בהר"ן לקמן דף סב ע"ב ד"ה מחלוקת:

לעזי רש"י

שירטי"ש. מחרוזות.

פירוש הרא"ש

לספיקא. ידבר המצורר לקרות פני הפסח קאמר והייינו עד שיגיע: ור' יוסי סבר מעייל אינישׁ נפשיה. ליאסר בכל מה שיוכל להסתפק: עד הקציר בו'. אינו אסור אלא עד שיגיע: בין אמר עד שיהא [כו'] דעל יט:], **ג)** קידושין נא: סד:, **ד)** [מוספתא פ"ד ע"ם היטב קידושין סד:], **ד)** [בקידושין סד: איתא פני וכן איתא במוספתא דמכילתין פ"ד], **ה)** [פי' הר"ן על ריש מתני' מעלה בע"א], **ו)** [שיך לעמוד הקודם], **ז)** [שיך לעמוד הבא], **ח)** [פ"ח ה"ג],

מוסרות משום גזל. שנתיאשו מהן הבעלים: **ופטורות מן המעשר.** משום דהפקירא ניהו: **מרייהו.** בעלים של תאנים: **והוכפלו לו'.** דשרו למיכל כל אדם: **משום סניות מילתא.** כלומר מרוע לב היה אומר כן ולא משום עין יפה דעדיין לא הפקירן: **אשכחיה.** לרבי טרפון גופיה דקאכיל מן התאנים דקסבר דהפקירא ניהו: **אחתיה.** לר' טרפון בשקא ההוא גברא שהיה משמרן: **על דבר זה.** שהגיל עצמו בכבוד תורתו דקאמר אוי לו לטרפון: **פריליס.** שהוליאו מגיה המקדש: **ונעשו חול.** ואף על פי כן נהרג עליהם בלשלר: **אמאי ציערו.** ההוא גברא לר' טרפון הא מהפקירא קא אכיל: **וקא סבר היינו דגנבן.** להכי לעריה: **אי הכי אמאי ציער ר' טרפון נפשיה.** כיון שתפסו כגנב מאי הוה ליה למעבד: **היה לו לפייסו.** בממון: **לפעלס.** לשם שמים: **ודבר כהן לשם שמים.** שתהא כל כוונתן לשמים: **להיות עודר בו.** להשתכר ממנו כדי לאכול: **אלא קשיא דר' טרפון.** (מ) אם שרי ליה לאינים לאודועי נפשיה שהוא תכס במקום שאין מכירין אותו אמאי ציער נפשיה בשביל שהודיע לזה שהוא תכס: **שרו לי תגראי.** הקדימו דיני לשל אחרים בשביל כבוד תורתי: **וכני דוד כהנים היו אלא מה וכו'.**

לפתוח

תנא הוקפלו רוב המקצועות מותרות משום גזל ופטורות מן המעשרות רבי ורבי יוסי בר רבי יהודה איקלעו להההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות רבי הוה קא אכיל רבי יוסי בר ר' יהודה לא אכיל אתא מרהון אמר להו אמאי לא אכלי רבנן הוקפלו רוב המקצועות הוא ואף על פי כן לא אכיל ר' יוסי בר ר' יהודה קסבר משום סניות מילתא הוא דקאמר הדין גברא רבי חמא בר רבי חנינא איקלע לההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות הוה קאכיל יהיב לשמעיה לא אכיל אמר ליה אכול כך אמר לי רבי ישמעאל בר רבי יוסי משום אביו הוקפלו רוב המקצועות מותרות משום גזל ופטורות מן המעשר ר' טרפון אשכחיה ההוא גברא בזמן שהוקפלו המקצועות דקאכיל אחתיה בשקא ושקליה ואמטייה למשדיה בנהרא אמר (מ) לו אוי לו לטרפון שזה הורגו שמע ההוא גברא שבקיה וערק אמר רבי אבהו משום ר' חנניה בן גמליאל כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על דבר זה אמר [9]אוי לי שנשתמשתי בכתרה של תורה ואמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן (מ) [8]כל המשתמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם קל וחומר ומה בלשצר שנשתמש בכלי קודש שנעשו (ג) כלי חול שנאמר [1]ובאו בה פריצים וחילוהו [9]כיון שפרצום נעשו חול נעקר מן העולם דכתיב [2]בה בליליא קטיל בלשצר המשתמש בכתרה של תורה שהוא (ג) חי וקיים לעולם על אחת כמה וכמה ורבי טרפון כיון דכי אכיל דהוקפלו רוב המקצועות הוה אמאי צעריה ההוא גברא משום דההוא הוו גנבי ליה ענבי כולה שתא וכיון דאשכחיה לר' טרפון סבר היינו דגנבן אי הכי אמאי ציער נפשיה משום דרבי טרפון עשיר גדול הוה והוה ליה לפייסו בדמים תניא [3]לאהבה את ה' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה בו [2]שלא יאמר אדם אקרא שיקראוני חכם אשנה שיקראוני רבי (ד) אשנן שאהיה זקן ואשב בישיבה אלא (ה) למד מאהבה וסוף הכבוד לבא שנאמר [4]קשרם על אצבעותיך כתבם על לוח לבך ואומר [5]דרכיה דרכי נועם ואומר [6]עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר רבי אליעזר בר ר' צדוק אומר (ו)[3]עשה דברים לשם פעלם ודבר בהם לשמם (ז) [2]אל תעשם עטרה להתגדל בהם ואל תעשם קורדום להיות עודר בו וקל וחומר ומה בלשצר שלא נשתמש אלא בכלי קדש שנעשו כלי חול נעקר מן העולם המשתמש בכתרה של תורה על אחת כמה וכמה אמר רבא [7]שרי ליה לאיניש לאודועי נפשיה באתרא דלא ידעי ליה דכתיב [7]ועבדך ירא את ה' מנעוריו אלא קשיא דר' טרפון (ו) דעשיר גדול היה והוה ליה לפייסיה בדמים רבא רמי כתיב ועבדך ירא את ה' מנעוריו וכתיב [8]יהלך זר ולא פיך הא באתרא דידעי ליה הא באתרא דלא ידעי ליה אמר רבא [7]שרי ליה לצורבא מרבנן למימר צורבא מרבנן אנא [9]שרו לי תיגראי ברישא דכתיב [9]ובני דוד כהנים היו (ו) מה כהן נוטל בראש אף תלמיד חכם נוטל בראש וכהן מנא לן דכתיב [10]וקדשתו כי את לחם (ה') אלהיך הוא מקריב (ד)[7]ותנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה

לפתוח

מוסרות משום גזל. שמתיאשו הן ממה שנשאר בשדה אחר שקפלו והכניסו רוב המקצועות: **ופטורות מן המעשר.** דכתיב (דברים יד) ונתן הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ולא הפקר שיש לו חלק ונחלה עמך: **משום סניות מילתא הוא דקאמר הדין גברא.** מפני רוע לב לומר כבר התרתם אותם לעצמכם: **שמע ההוא גברא.** הכיר שר' טרפון היה: **שנשתמשתי בכתרה של תורה.** שהיתה כשהודיעו שהוא ר' טרפון ולא הניחו אלא לכבוד תורתו: **אי הכי ר' טרפון אמאי ציער נפשיה.** אי אמרת בשלמא דלא הוה קפיד ההוא גברא אלא שעתא מש"ה הוה מצטער היאך לא הודיעו דבזמן שהוקפלו רוב המקצועות הפקרא ניהו ואי נמי לא ניית ליה לישלם ליה ההוא פורתא אלא אי אמרת דכולה שתא הוו גנבי ליה עינבי מאי הוה ליה למעבד לר' טרפון וכי הוה ליה לשלומי דמי טובא דלא מחייב בהו. ומסקינן דאין הכי נמי כיון דעשיר גדול היה. מיהו דוקא בכי האי גוונא הוא דאסור משום דההוא גברא עדיין היה מושדו ולכבוד תורתו הוא שהניחו אבל ודאי לפטור עצמו בכבוד תורה בתה שאינו חייב בו שרי כדאמרינן לקמן שרי ליה לצורבא מדרבנן למימר לא יהיבנא כרגא (מ) ושרי ליה נמי למימר שרו לי תיגראי בריאה שכיולא בדברים הללו זכתה תורה לתלמידי חכמים כשם שזכתה לכהנים ולוויים תרומות ומעשרות: **קשרם על אצבעותיך.** כלומר לא תכוין להנאתך אלא כדי שיהיו שגורין בפיך והוסיף על זה ואמר ענבם על גרגרותיך ואחר כך הגיע ראיה שסוף הכבוד לבא שנאמר דרכיה דרכי נועם ואומר ותומכיה מאושר: **לפעלס.** לשם הקב"ה שפעלם ונוה עליהם: **שנאמר ועבדך ירא את ה'.** דאפשר דאליהו לא הוה ידע ליה: **שרו לי תיגראי בריאה.** התירו תגר שלי כלומר פסקו לי דיני תחלה: **וכני דוד כהנים היו.** שהיו חכמים והי' דינם ככהנים:

לפתוח

מוסרות משום גזל. שנתיאשו מהן הבעלים: **ופטורות מן המעשר.** משום דהפקירא ניהו: **מרייהו.** בעלים של תאנים: **והוכפלו לו'.** דשרו למיכל כל אדם: **משום סניות מילתא.** כלומר מרוע לב היה אומר כן ולא משום עין יפה דעדיין לא הפקירן: **אשכחיה.** לרבי טרפון גופיה דקאכיל מן התאנים דקסבר דהפקירא ניהו: **אחתיה.** לר' טרפון בשקא ההוא גברא שהיה משמרן: **על דבר זה.** שהגיל עצמו בכבוד תורתו דקאמר אוי לו לטרפון: **פריליס.** שהוליאו מגיה המקדש: **ונעשו חול.** ואף על פי כן נהרג עליהם בלשלר: **אמאי ציערו.** ההוא גברא לר' טרפון הא מהפקירא קא אכיל: **וקא סבר היינו דגנבן.** להכי לעריה: **אי הכי אמאי ציער ר' טרפון נפשיה.** כיון שתפסו כגנב מאי הוה ליה למעבד: **היה לו לפייסו.** בממון: **לפעלס.** לשם שמים: **ודבר כהן לשם שמים.** שתהא כל כוונתן לשמים: **להיות עודר בו.** להשתכר ממנו כדי לאכול: **אלא קשיא דר' טרפון.** (מ) אם שרי ליה לאינים לאודועי נפשיה שהוא תכס במקום שאין מכירין אותו אמאי ציער נפשיה בשביל שהודיע לזה שהוא תכס: **שרו לי תגראי.** הקדימו דיני לשל אחרים בשביל כבוד תורתי: **וכני דוד כהנים היו אלא מה וכו'.**

לפתוח

מוסרות משום גזל. שמתיאשו הן ממה שנשאר בשדה אחר שקפלו והכניסו רוב המקצועות: **ופטורות מן המעשר.** דכתיב (דברים יד) ונתן הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ולא הפקר שיש לו חלק ונחלה עמך: **משום סניות מילתא הוא דקאמר הדין גברא.** מפני רוע לב לומר כבר התרתם אותם לעצמכם: **שמע ההוא גברא.** הכיר שר' טרפון היה: **שנשתמשתי בכתרה של תורה.** שהיתה כשהודיעו שהוא ר' טרפון ולא הניחו אלא לכבוד תורתו: **אי הכי ר' טרפון אמאי ציער נפשיה.** אי אמרת בשלמא דלא הוה קפיד ההוא גברא אלא שעתא מש"ה הוה מצטער היאך לא הודיעו דבזמן שהוקפלו רוב המקצועות הפקרא ניהו ואי נמי לא ניית ליה לישלם ליה ההוא פורתא אלא אי אמרת דכולה שתא הוו גנבי ליה עינבי מאי הוה ליה למעבד לר' טרפון וכי הוה ליה לשלומי דמי טובא דלא מחייב בהו. ומסקינן דאין הכי נמי כיון דעשיר גדול היה. מיהו דוקא בכי האי גוונא הוא דאסור משום דההוא גברא עדיין היה מושדו ולכבוד תורתו הוא שהניחו אבל ודאי לפטור עצמו בכבוד תורה בתה שאינו חייב בו שרי כדאמרינן לקמן שרי ליה לצורבא מדרבנן למימר לא יהיבנא כרגא (מ) ושרי ליה נמי למימר שרו לי תיגראי בריאה שכיולא בדברים הללו זכתה תורה לתלמידי חכמים כשם שזכתה לכהנים ולוויים תרומות ומעשרות: **קשרם על אצבעותיך.** כלומר לא תכוין להנאתך אלא כדי שיהיו שגורין בפיך והוסיף על זה ואמר ענבם על גרגרותיך ואחר כך הגיע ראיה שסוף הכבוד לבא שנאמר דרכיה דרכי נועם ואומר ותומכיה מאושר: **לפעלס.** לשם הקב"ה שפעלם ונוה עליהם: **שנאמר ועבדך ירא את ה'.** דאפשר דאליהו לא הוה ידע ליה: **שרו לי תיגראי בריאה.** התירו תגר שלי כלומר פסקו לי דיני תחלה: **וכני דוד כהנים היו.** שהיו חכמים והי' דינם ככהנים:

לפתוח

פירוש הרא"ש

מוסרות מן הגזל. דמסתמא הפקירום הבעלים והפקר פטור מן המעשר: **משום סניות מילתא.** דבר שגוי וגנאי היה לו אם לא יאמר להם שיאכלו ולא מנדיבות לב אמר כן: **אוי לי שנשתמשתי בכבוד תורתי.** על שנפטר מאותו האיש בשביל כבוד תורתו: בה בליליא. בלילה ששתו בכלי בית המקדש הוא ושריו: **אמאי צעריה ההוא גברא.** דמסתמא כל בעלי עכסים בקיאין בדין זה: **א"ה אמאי ציער נפשיה.** דכיון דשמע שרצה להרגו על שגנב מאניו היה לו לירא שבאמת יעשה כן וא"ה אמאי מצטער והלא יפה עשה שהגיל את עצמו מן המיתה ואף כלא מיתה נמי אמרינן לקמן שרי ליה לאינים לאודועי נפשיה בתתא דלא יתענו ליה: ומשני כיון דעשיר גדול

מסורת הש"ס

א) [עיין תוספות סוטה ד: ד"ה נעקר], ב) [מס' ד"ל זוטא פ"ב], ג) [לבות פ"ד מ"ה], ד) גיטין נט: מ"ק כח: חוריות יב:, ה) [ע"ב].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר אוי לו לטרפון כל"ל ותיבת לו נמחק: (ב) שם קודש שנעשו חול כל"ל ותיבת כלי נמחק וכן לקמן: (ג) שם בכתביה של תורה שהוא קיים לעולם ועד על אחת כל"ל ותיבת מי ואות ו' נמחק: (ד) שם אשנה שאהיה זקן: (ה) שם אלא למוד מאהבה: (ו) שם דר' טרפון משום דעשיר גדול: (ז) שם וכני דוד כהנים היו וכי בהנים היו אלא מה כהן נוטל: (מ) רש"י ד"ה אלא וכו' דאם שרי ליה:

מוסף רש"י

אל תעשם עטרה. לגבי תורה, להתגדל בהם. אלא תלמוד על מנת ליעול עטרה שיקרא אותך רב ותתגדל בה. ואל תעשם קרדום לחפור בה. שאדם עושה בו מלאכה, וכן אל תלמוד אותה על מנת שאם תצטרך לבריות שתלמד אותה בשכר, אלא על מנת ללמד בחנם (אבות פ"ד מ"ה).

תוספות

הוקפלו כו' מותרות משום גזל. שהבעלים מפקירין אותם: ופטורות מן המעשר. כהפקר: שנשתמשתי בכתרה של תורה. שהגיחו אותו הלים בשביל כבוד תורתו: [מ"ה אמאי ציער]. מאי הוה ליה למיעבד כיון שלא היה רולה להניחו בענין אחר בשלמא אי הוה שביק ליה כי אמר הוקפלו רוב המקצועות ניחא שהיה מצטער על מה שלא אמר לו: לאהבה את ה' אלהיך. משמע מאהבת הבורא ולא לכבוד עלמך: שרו לי תגראי. כלומר פסוק דין שלי תחילה:

עין משפט נר מצוה

כב א ב ג מי"ר פ"ו מהל' מ"מ הל' י ופ"י מהל' תשובה הלכה ד טוש"ע יו"ד סי' רמו סעי' כא בהג"ה:

בה ד סמג עשין ג [טוש"ע שם]:

כו ה מי"ר פ"ו מהל' מ"מ הל"י [ופכ"א מהל' סנהדרין הל' ו] סמג עשין ג טוש"ע יו"ד סי' רמג סעי' ה [וטוש"ע חו"מ סי' עו סעי' ו]:

תורה אור השלם

1. וְהַסְּבוֹתִי פְּנֵי מֵהֶם וְחִלְּלוּ אֶת צְפוּנִי וּבָאוּ בָהּ פָּרֹצִים וְחִלְּלוּהָ:
יחזקאל ז כב
2. בָּהּ בַּלַּיְלָיָא קְטִיל בֵּלְאַשַּׁצַּר מַלְכָּא כַּשְׂדָּאָה:
דניאל ה ל
3. לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ וּלְדָבְקָה בוֹ כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ לָשֶׁבֶת עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם:
דברים ל כ
4. קְשָׁרֵם עַל אֶצְבְּעֹתֶיךָ כְּתָבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ:
משלי ז ג
5. דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
משלי ג יז
6. עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר:
משלי ג יח
7. וְהָיָה אֲנִי אֵלֶךְ מֵאִתֶּךָ וְרוּחַ יְיָ יִשָּׂאֲךָ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע וּבָאתִי לְהַגִּיד לְאַחְאָב וְלֹא יִמְצָאֲךָ וְהָרָגַנִי וְעַבְדְּךָ יָרֵא אֶת יְיָ מִנְּעֻרָי:
מלכים א יח יב
8. יְהַלֵּךְ זָר וְלֹא פִיךָ נָכְרִי וְאַל שְׂפָתֶיךָ:
משלי כז ב
9. וּבְנֵיהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וּבְנֵי דָוִד כֹּהֲנִים הָיוּ:
שמואל ב ח יח
10. וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מַקְרִיב קָדֹשׁ יִהְיֶה לְךָ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְיָ מְקַדִּשְׁכֶם:
ויקרא כא ח

גליון הש"ס

גמ' אוי לו שנשתמשת. עיין ב"ק דף נט ע"ב ובמהרש"א ח"א שם: שם כיון שפרצום נעשו חול. עיין נמס' ע"ז דף נב ע"ב: שם שרו לי תיגראי בריאה. עיין שבועות דף ל ע"א: